

Ainevaldkond	Loodusained
Kursuse nimetus	RAHVASTIK JA MAJANDUS. Geograafia 1. kursus
Eelduskursused	Puuduvad
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi: kontakttunnid, iseseisvad tööd.
Õpetamise aeg	G1 (10. klassis) 2026/27 õa
Kursuse eesmärgid	Õpilane: - tunneb huvi geograafia vastu, saab aru geograafia tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus; - on omandanud süsteemse ülevaate ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest, nende ruumilisest esinemisest, vastastikustest seostest ning arengust; - märkab ja teeb vahet kohalikel, regionaalsetel ning globaalsetel sotsiaalmajanduslikel ja keskkonnaprobleemidel ning osaleb aktiivse maailmakodanikuna nende lahendamisel; - rakendab geograafiaga seotud probleeme lahendades teaduslikku meetodit; - väärtustab nii kodukoha kui ka teiste piirkondade kultuurilist mitmekesisust ning jätkusuutlikku arengut; - leiab nii eesti kui ka võõrkeelsetest teabeallikatest geograafiaalast infot, hindab seda kriitiliselt ning teeb põhjendatud järeldusi ja otsuseid; - on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest, rakendab geograafias omandatud teadmisi ja oskusi igapäevaelus ning arvestab elukutset valides
Kursuse lühikirjeldus	Geograafia areng ja uurimismeetodid: Geograafia areng ja peamised uurimisvaldkonnad. Nüüdisaegsed uurimismeetodid geograafias. Rahvastik: Rahvastiku paiknemine ja tihedus, seda mõjutavad tegurid. Maailma rahvaarv ja selle muutumine. Demograafiline üleminek. Rahvastiku struktuur ja selle mõju riigi arengule. Sündimust ja suremust mõjutavad tegurid. Rahvastikupoliitika. Rände põhjused ning rännete liigitamine. Peamised rändevood maailmas. Rände tagajärjed. Pagulasprobleemid maailmas. Asustus: Asustuse areng maailmas ning asulate paiknemist mõjutavad tegurid eri aegadel. Linnad ja maa-asulad arenenud ja arengumaades. Linnastumise kulg maailmas. Linnade sisestruktuur ning selle muutumine. Linnastumisega kaasnevad probleemid arenenud ja arengumaades. Linnakeskkond ja selle planeerimine. Muutused maailmamajanduses: Muutused majanduse struktuuris ja hõives. Tootmist mõjutavad tegurid ning muutused tootmise paigutuses. Rahvusvahelised firmad. Autotööstus. Turismi areng. Turismi roll riigi

	majanduses ja mõju keskkonnale. Transpordi areng ja mõju maailmamajandusele. Rahvusvaheline kaubandus. Ühiskonna areng ja üleilmastumine: Riikide liigitamine arengutaseme ja maailmamajandusse antava panuse järgi. Arengutaseme mõõtmine. Eri arengutasemega riigid. Agraar-, tööstus- ja infoühiskonna rahvastik, majandus ning ruumiline korraldus. Üleilmastumine ja maailmamajanduse areng.
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpus õpilane: • on omandanud ettekujutuse geograafia arengust, teab geograafia seoseid teiste teadusharudega ning geograafia kohta tänapäeva teaduses; • kasutab teabeallikaid, sh kaarte, info leidmiseks, seoste analüüsiks ning üldistuste ja järelduste tegemiseks; • analüüsib temaatiliste kaartide ja statistiliste andmete põhjal rahvastiku paiknemist ning tihedust maailmas, etteantud regioonis või riigis; • analüüsib demograafilise ülemineku teooriale toetudes rahvaarvu muutumist maailmas, etteantud regioonis või riigis ning seostab seda arengutasemega; • analüüsib rahvastikupüramiidi järgi etteantud riigi rahvastiku soolis-vanuselise struktuuri ning selle mõju majanduse arengule; • võrdleb sündimust ja suremust arenenud ja arengumaades ning selgitab erinevuste peamisi põhjusi; • toob näiteid rahvastikupoliitika ja selle vajalikkuse kohta; • teab rände liike ja rahvusvaheliste rännete peamisi suundi ning analüüsib etteantud piirkonna rännet, seostades seda peamiste tõmbe- ja tõuketeguritega; • analüüsib rändega kaasnevaid positiivseid ja negatiivseid tagajärgi lähte- ja sihtriigile; • analüüsib teabeallikate põhjal etteantud riigi rahvastikku (demograafilist situatsiooni), rahvastikuprotsesse ja nende mõju riigi majandusele; • analüüsib linnastumise kulgu ja erinevusi arenenud ja arengumaades; • analüüsib etteantud info põhjal linna sisestruktuuri ning selle muutusi; • toob näiteid arenenud ja arengumaade suurlinnade planeerimise ning sotsiaalsete ja keskkonnaprobleemide kohta; • on omandanud ülevaate maailma linnastunud piirkondadest, nimetab ning näitab kaardil maailma suuremaid linna ja linnastuid; • analüüsib teabeallikate põhjal riigi majandusstruktuuri ja hõivet ning nende muutusi; • analüüsib tootmise paigutusnihkeid tänapäeval kõrgtehnoloogilise tootmise näitel; • analüüsib tööstusettevõtte tootmiskorraldust ja paigutusnihkeid autotööstuse näitel;

	• toob näiteid tehnoloogia ja tootearenduse mõju kohta majanduse arengule; • analüüsib etteantud teabeallikate järgi riigi turismimajandust, selle arengueeldusi, seoseid teiste majandusharudega, rolli maailmamajanduses ning mõju keskkonnale; • analüüsib teabeallikate järgi riigi transpordigeograafilist asendit ja transpordi osa riigi majanduses; • analüüsib maailmakaubanduse peamisi kaubavoogusid; • teab arengutaseme näitajaid ning riikide rühmitamist nende alusel; • iseloomustab agraar-, industriaal- ja infoühiskonna rahvastikku, asustust, majandust ning selle ruumilist korraldust; • selgitab globaliseerumise eri aspekte, toob näiteid selle mõju kohta arenenud ja arengumaadele; • võrdleb ja analüüsib teabeallikate põhjal riikide arengutaset ning riigisiseseid arenguerinevusi; • on omandanud ülevaate maailma poliitilisest kaardist, nimetab ja näitab kaardil kõik Euroopa riigid ja pealinnad ning maailma suuremad riigid.
Hindamine	Kursusehinde moodustavad kontrolltööd või arvestustööd, suulised diskussioonid/ ettekanded ning protsessi hindavad tööd. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse 1. sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi. Kursusehinnet arvestatakse geograafia kooliastmehinde väljapanemisel.
Õppematerjalid	M. Ainsaar, J. K. Jauhiainen, G. Raagmaa, J. Roosaare, Ü. Liiber, H. Müristaja „Geograafia gümnaasiumile. Rahvastik ja majandus“ 2013 „Uus maailma atlas“ 2010 R. Aunap „Eesti atlas“ 2014
Kirjandus (soovituslik kirjandus)	Lisamaterjalid: Google Earthi programm https://earth.google.com/web/ CIA-the World Factbook https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook U.S. Census Bureau http://www.census.gov/ipc/www/idb Population Reference Bureau http://www.prb.org Eesti rahvastikupüramiidi animatsioon http://www.stat.ee/public/rahvastikupyramiid Statplanet http://www.sacmeq.org/statplanet Gridded Population of the World http://beta.sedac.ciesin.columbia.edu/gpw/index.jsp World by Map: Statistics, Maps and Charts http://world.bymap.org/index.html Maailmakooli koduleht Migratsioon http://www.maailmakool.ee/index.php?id=11099 BBC. Urban planet http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/world/2006/urbanisation Rahvusvahelised firmad http://www.investmentsandincome.com/investments/multinational-corporations

	ration.html Transpordigeograafia veebipõhine õpik http://people.hofstra.edu/geotrans Maailma Turismiorganisatsioon http://www.unwto.org/index.php
Kursuse väljund	Ettevalmistus koolieksamiks, uurimistööks, osalemine olümpiaadidel ja ainevõistlustel